

A'

CSASZARI ÉS KIRALYI FÉLSÉG
ENGEDELMÉVEL.

Nro. 34.

Költ Bétsben, Szent György Havánál (Aprilisnek)
27-dik napján 1802-dik Esztendőben.

B é t s,

Ö Felsége méltóztatott Magyar Ország Első-
Orvosává (Proto-Medicussá) nevezni Schraud
Ferenz Királyi Tanácsos Urat, ki az egész
Cs. Kir. Örökös Tartományokban igazgató Or-
vos a' pestises nyavalyokban, a' Pesti Univer-
sitásnál pedig rend szerént, és nyilvánvaló Ta-
nitója az Orvosi Polítziának, valamint szinte a'
törvényekbe befolyó Orvosi tudományoknak is
Nagy nevet, 's közönséges tiszteletet szerzett ma-
gának Tudós Schraud Ur a' következő tzimű
munkájával: Geschichte der Pest in Sir-
mien 's a' t. az az, a' Szerem Vármegyében

Q q

1795 és 1796-dik; és Napkeleti Gallitziában 1797 és 1798-dik esztendőben uralkodó Pestisnek előadása, melly ragadozó nyavalyának kiirtásában kiváltképpen, és igen szereztsésen fáradozott Schraud nagy Erdemű Hazánkfia.

Magyar Ország.

Posonyból Aprilis 24-dikén. Az ide való Magistratus valamit csak lehet mindent elkövet a' városnak kitsinosítására, hogy Ő Felségét az Ország Gyűlésére illendően fogadhassa. Ferdinánd Fő Herceg Gyalog Regementjén kívül, melly eddig is itt szolgált, még két Osztály Magyar-Gránátérosok, 's Albert Herceg vasas lovas Regementje fognak a' Diéta alatt megkívántató parádákra, 's őrizetekre minden órán bészállani. A' várba, vagy úgy nevezett Szemináriumba a' honnét a' Kis Papok Nagy Szombatba költöztettek által, az eddig is itt fekvő Gránátérosokon kívül, még két Bataillon katonaság, és két Osztály Gránátérosok fognak bészállíttatni. A' Regement Stabja a' vízi Kaszárnyában marad.

Frantzia Ország.

Párisból Aprilis 7-dik napján. Még a' múlt esztendőben Julius 18-dikán kötött, 's ugyan azon esztendőben September 10-dikén költsönösen kiterélt tikkelyei azon egygyezésnek (Concordatnak), melly Pápa Ő Szentsége, 's a' Frantzia-Respublika közt köttetett, ide mennek-ki.

1.) Az Apostoli, Római Kathólíka Vallás, melly a' Frantzia Nemzet nagyobb része Vallása lesz, szabadon, 's közönségesen gyakorolta.

tik a' Frantzia Respublikában, az ahoz tartozó külső Isteni tisztelettel egygyütt, úgy mind az által, hogy ez a' gyakorlás megegygyezzen a' Polítzia azon rendeléseivel, mellyeket a' Kormányfészükségeseeknek ítélt a' közönséges tsendesség feltartására.

2.) A' Szent Szék, egygyet értvén a' Fr. Kormányfészéssel, a' Papi megyéket (diöcesiseket) ujjonnan fogja felosztani.

3.) Ő Szentsége egész bizodalommal tudtára adja, az úgy nevezett Tituláris Püspököknek azt, hogy tölök mit kíván, a' békesség, 's egygyesség feltartására nézve, hogy tudniillik annak óltalmazására mindent elkövessenek, bár ha az méltóságok elvesztésében kerülne is. Ezen tudósítás után, ha ezen intéésre, melly az Eklésia javára tzeloz rá nem állanak, akkor az ujjonnan meghatározott méltóságú Papokká mások fognak, még pedig a' következendő módon választatni.

4.) Az első Konzul fogja kinevezni a' meghatározott méltósággal bíró Érsekeket, 's Püspököket, az Ő Szentsége Bullája megerősítése után három hónap alatt. Ő Szentsége állítja-bé azokat Papi hívtaljaikba, azon régulák fzerént, mellyek már a' Kormányfészé megvátozása előtt megvóltak.

5.) A' nyúgodalomra lépő Érsekek helyébe másokat, az első Konzul fog kinevezni, 's Ő Szentsége, a' 4-dik tzikkelyben megállított módon fogja azokat, megerősíteni.

6.) Minekelötte a' Püspökök Papi Hívtaljaikba béállanának, egygyesen az első Konzul

előtt fognak, még pedig a' következő, 's már a' Kormányzék megváltozása előtt megvált formuláé szerént megesküdni:

„ Esküszöm a' Szent Evangyéliomra, 's az Isten előtt fogadom, hogy azon Kormányzék eránt, melly a' Frantzia Nemzet Konstitúciója által felállítatott, hűséges, 's engedelmes léfzek. Fogadom egyszersmind azt is, hogy semmi öfzve köttetésben, 's olyan tanátskozásban, melly akár a' Respublikában, akár azon kívül, a' közönséges tsendesség megzavarására tzeözna, nem réfzesülök, 's ha a' Papi megyében, vagy másutt valamit olyan észre vennék, melly a' Státus kárára tzeözna, jelenteni fogom a' Kormányzéknek. ”

7.) A' másod' rendü Papi hívatalt viselő személyek, ugyan ezen esküvéssel fogják magokat lekötelezni azon Tisztviselők előtt, kiket a' Kormányzék erre a' végre ki fog nevezni.

8.) A' következő rövid könyörgést: Domine salvam fac Rempublicam: Domine salvos fac Consules; Uram tartsd-meg a' Respublikát, Uram tartsd-meg a' Konzulokat, minden Katholika Ekklesiákban, el kell mondani, az Isteni tiztelet után; egész Fr. Respublikában.

9.) A' Püspökök fogják felosztani a' megyékben lévő Papságot, mindazáltal a' Kormányzék megegyezésével.

10.) A' Püspökök nevezik-ki a' magános Papokat is: de tsak azok a' személyek választódhatnak, mellyeket a' Kormányzék is helybe hágy.

11.) A' Püspökök állíthatnak fel megyékben egy Káptalant, 's egy Szemináriumot; de egyviker se fogja a' Kormányzék fizetni.

12.) Minden úgy nevezett metropolitana, cathedralis, 's parochialis Ekklesiák, a' Püspökök igazgatása alá bízattatnak.

13.) A' békesség által szerzett tsendesség, 's a' vizsfa állított Katholika Vallás feltartására, kinyilatkoztatja Ő Szentsége, hogy sem maga, sem a' jövendőben tétetendő Pápák Ő Szentségek, semmi módon se fogják háborgatni az eladott papi-jószágoknak megvevőit; következőképpen az említett jószágok bírása, azokhoz való juss azok kezébe marad, kik azokat megvették.

14.) A' Kormányzék bizonyossá teszi azon Püspököket, 's Papokat, kik az újjonnan felosztandó megyékben lesznek ez eránt, hogy ilendő fizettetésekről néki leszsz gondja.

15.) A' Kormányzék arról is fog intézeteket tenni, hogy a' Kathólikus Frantziák, ha nekik tetszeni fog, fundátziókat tehessenek az Ekklesia számára.

16.) Ő Szentsége megesméri, hogy a' Fr. Respublika első Konzuljának, azon jussai vagnak, mellyekkel a' régi Kormányzék élt.

17.) Az egygyező két rész közt megvan az állítva, hogy azon esetben, ha egygyik vagy másik az első Konzul Successorai között, nem lenne Kathólikus, tehát a' 16-dik tikkelyben említett jussokra, 's a' Püspökök kinevezésére nézve, új megegyezésnek leszsz helye.

A' most elő adott Coneordát bővebb magyarázatja, 's némelly tikkelyeinek közelebből való meghatározása.

Minekelőtte a' Kormányzék meg nem vizsgálja, semmi Bulla, Rescriptum, páfztori le-

vél, vagy valamely zsinatnak, Papi közönséges gyűlésnek (concilii generalis) végzése nem tétethetik közönségessé a' Frantzia Respublikában; sőt semmi közönséges papi gyűlés nem lehet Fr. Országban, a' Kormányfők engedelmével. A' Vallásbéli rendeletlenségeknek, melyeket vagy a' Vallás Tanítói hivataljokban, vagy pedig a' polgárok okozhatnának, eligazítására, a' Státus Tanátshoz kell folyamodni. Az Érsekek, 's Püspökök, nevek eleibe tétethetik ezt: polgár, 's a' izokott Monsieur-ból álló titulust, hanem minden pótlás nélkül. Senki nem lehet Érsekké 30 esztendő előtt, 's hanem született Frantzia. — A' Papokká leendőket (candidatos) az első Konzul tudományaikra, erköltseikre nézve megvizsgálhatja. — A' Püspökök állandóul megyékben maradnak 's azokból el nem mehetnek az első Konzul engedelmével. — Minden Püspököknek lehetnek két, az Érsekeknek pedig 3 Vicáriusaik: kik minden esztendőben eljárják, megyéknek egy részét, 5 esztendő alatt pedig egészen. Azon rendelkezéseiket, melyeket Szemináriumjaikra nézve tesznek, tartoznak az első Konzullal közölni a' Szemináriumokban lévő Tanítók neveiket alá írni, az 1682 ben, a' Frantzia Papság által a' Frantzia Ekklesiák szabadságáról megállított egygyezésnek. A' Püspökök csak azon személyeket rendelhetik Papokká, kik leg-alább 300 livrát behajtó jószággal bírnak; a' Papok azon esküvéssel kötelezik magokat a' Præfectusok előtt, mellyel a' Püspökök. — Csak egy liturgia, egy Katechismus lesz. — Vasárnapon kívül semmi más Innepet nem lesz szabad meg-

ülni, a' Kormányzék rendelése nélkül. — Minden Papok, midőn a' templombeli szolgálat körül forgolódnak papi, egyébaránt pedig Francia fekete köntöst (rokkot) viselnek. Egy templom csak egy féle Isteni tiszteletre fordíthatik. A' templomokban különös helyek lesznek a' Papoknak, polgári, 's katona Tiszteknek. — A' Papok csak azokat adhatják öszve az egymással házasságban élni akaró személyek közül, kik magokat a' polgári tisztviselelőnél jelentették. — A' Papok hivatalbéli kötelességek folytatásában a' Respublika által bévett Kalandáriommal élnek 's a' t. — — Az Érsekek ez-tendeig való fizetése 15,000, a' Püspököké pedig 10,000 livrából fog állani. Az Érsekek, a' második rendű Papoknak 1500, a' Püspökök pedig a' magok vigyázása alatt valóknak 1000 livrát fizetnek; melly fizetést a' Papok elvesz-tenek; mihelyt magokat hivatalbéli kötelességek végbe vitelére nézve vonogatják. Azokban a' Községekben, mellyekben templom nincs, a' Kormányzék fog az Isteni tiszteletre alkalmas helyekről gondoskodni.

Párisból Aprilis 8-dikán. Midőn tegnap beadta a' törvényhozó Tanátsnak Minister Portalis, a' Vallásra nézve véghez ment egygyezést, egy hosszú beszédet tartott, 's a' többek közt a' következőket mondotta. Eddig a' Kathólíka Vallás volt az Uralkodó Vallás Francia Országban: az újabb igazgatás megakartta jobbitani, az abban lévő rendtartásokat. A' Papokat a' polgári esküvésre szorította, melly köztök szakadást okozott. Némelleyek a' polgári hitet letették, mások nem. Ez által sokan meg-

szomorítottak, 's mind inkább inkább terjedt az úgy nevezett theologiusi egygyet nem értés. Így folytaka' dolgok a' Vallásra nézve, midőn a' mostani Kormányizék, munkába vette, hogy a' Vallásbéli tsendességet helyre állítsa. A' legelső kérdés, melyet feltett e' vólt: vallyon, általjában szólván szükséges-e a' Vallás a' Nemzeteknek, különösen pedig az embernek? — Bár akármelly nagy gráditsára mentünk is mi a' tökéletességnek: még is meg kell vallani, hogy a' köznép jobban indul a' rendtartások, mint a' bizonyságok által támogatott puszta dolgok által. Annak az elhivése, hogy egy közönséges törvény adó van, egy formán szükséges, az értelem, 's a' természet világára nézve, 's nagyon kell attól őrizkedni, hogy a' Nemzet attól eltávozzon, a' mi az embernek vezető fáklyája. A' törvény, erköltsiség nélkül fel nem állhat ---- a' Vallásban szükségesek a' külső rendtartások, mellyek ne tsak a' léleknek, hanem a' szemeknek is szóljanak, 's a' mellyeket az igaz bölts tiszteletben tart, a' kevély, 's annál fogva oktalan fel se vesz; holott azok által tetődik a' Vallás sok részben érthetővé a' köznép előtt, 's közönségesse. Szükségesek még a' rendtartások a' Vallásban: mivel bizonyos regulák nélkül, mi akadályoztathatná-meg ugyan azon egy Vallásnak követőit, hogy köztök szakadások, vízfza vonások ne legyenek? A' hitelen épült Vallás okozta azt, hogy az emberek elhagyják durva állapotjokat, 's a' paliérozódásban elébb menjenek, 's hogy a' Birodalmak állandók legyenek. Num a' hogy a' nem sokkal az előtt épült várost állandóvá tegye; a' Val-

lás által ment arra. Tsak ez az, a' mellyben az ember hathatós vizsgálást talál, midőn azon töri a' fejét, hogy miért nints ő olly állapotban méltóságban mint mások. Ez egyesíti, 's e' pihenteti meg a' mezőkön elfszéledt munkásokat, föld mivelőket. — Hogy könnyen hívő ne legyen valaki, arra szükség, hogy valamit hidjen. Szinte ollyan szükséges ez, mint a' Filosofusra nézve annak elhívése, hogy ő sok dolgokat nem tud, nem is tudhat. Egy szempillantásig sem habozhat a' Kormányzék azon, valyon elfogadja-e azon rendelést, melly az igasságok körül forgolódik, a' lélek minden háborúit letsendesíti, az embereket a' valóságos emberiségre, igasságra, nevezetesen arra hívja, hogy másokat is úgy nézzenek, mint magokhoz hasonló embereket. A' Keresztyén Vallás pallérozta-ki Európát; a' tette a' társaságokba alkalmatosokká azokat, kikhez eljutott. Együtt jártak azzal mindég a' tudományok, 's mesterségek. A' Vallás nem egy Nemzeté, hanem minden embereké. 's a' t. Ezután szól Portalis, azon rendelésekről, mellyek mind a' Katholika, mind a' Protestáns Vallásra nézve tettek. A' mi az utóbbi rendeléseket illeti, azokat más alkalmatossággal közöljük.

Párisból Aprilis 11-dikén. Midőn Kárdinális Caprara, Pápa Ő Szentségének, a' Frantzia Respublikához küldött, 's az e' végre írt fontos páfztori levele által megerősített Követe (Legatus) Párisba ment, az első Konzul előtt a' következő értelmű beszédet tartotta. „Generál első Konzul! Egy olly hadakozó Nemzet főzzé jövök, mellynek ditsősséget Te győző.

delmeid által neveltetted, külső tsendességét a' közönséges békesség által megerősítetted, 's a' mellynek boldogságát tökéletességre viszed az által, hogy abba, a' Kathólíka Vallás szabad gyakorlását ismét béhoztad. Első Konzul! ez a' ditsőség a' Te számodra vólt rendelve, hogy az a' kéz, melly olly sok tsatákban győzödelmeskedett, melly a' minden Nemzetek közt kötött békességet alá írásával megerősítette, helyre állítsa az igaz Isten temploma' méltóságát, Oltárait felépíttse. " — Az első Konzul a' következő módon felelt a' Kárdinális beszédére. „Azon apostoli virtusok, mellyek a' Kárdinális megkülömböztetik, arra índítanak, hogy örvendjek, ezen hivatalnak ilyen kezekre lett bizásán. Megvagyok arról győzöttetve, hogy a' Kárdinális, az Evangyéliomot fogja magaviselésének sinór mértékéül tartani, 's ez által hathatósan fog munkálódni ezen szélesen kiterjedő bírodalomban, a' vízfza vonások kiirtásán, 's az egygyet értés elő mozdításán. A' Frantzia Nemzet örvendeni fog azon egygyet értésen, melly Ő Szentsége, 's én közöttem véghez ment. A' Kárdinális hivatalának következőzése, a' Keresztyén Vallásra nézve, melly olly sok jót közlött az emberi nemzettel újj, győzödelem leszfz, 's számot tarthat, a' megvilágosodott igazi Filosofusok, 's az emberi nemzet valóóságos baráti tiszta indúlatjára.

Igen nevezetes Bonapárté Luciánnak azon beszéde, mellyet ezen hónap 9-dikén a' Tribunátus előtt tartott. „A' tiz esztendeig (így szólott Bonapárté Lucián) tartott, 's számtalan rettegésekkel öszve kötött revolútzio után, szükség-

günk van a' Vallás segítségére, hogy az által
 a' Haza sérelmei megorvosoltassanak. Midőn
 a' hadakozás állott, 's a' vízfűzla vonások láb-
 rá kaptak, a' fegyver tsörgés közt elfelejtkez-
 tünk a' Vallásról. Ideje van, hogy az ismét
 helyre állíttasson. Színte olyan szűksége van ar-
 ra a' népnek, mint a' jó értelemben vett sza-
 badságra. A' Vallástalan emberek tsak nem
 utolsó veszedelemre juttatták Frantzia Országot,
 Ezek üldözték a' mi Atyáink Vallását, a' javí-
 tás színe alatt. Erővel kényszerítették a' Papo-
 kat, hogy a' hitet tegyék-le, 's ha nem engedel-
 meskedtek, ezrenként küldötték őket Guya-
 nába. Végre tsak ugyan észre vette Rober-
 spier, 's vért szomjúhozó társai, hogy az erköl-
 tsiség kötelei felbomlottak; 's énnél fogva, az
 egy Fő Valóságnak létét, a' lélek halhatatlan-
 ságát emlegették. Nem sokra mentek ezzel, ezek
 a' rozfsz lelki esméretű emberek; beszédeiknek
 kevés látatja vólt; az ártatlanok vérével meg-
 fertéztetett oltárok, bizonyosságot tettek ellenek. —
 Ezek után következtek, a' nem olyan kegyet-
 len ugyan, de még változóbb Directorok. Meg-
 engedték a' külső Isteni tisztelet gyakorlását,
 azomban azokat kik azokban foglalatoskodtak,
 tömlöztzre hányták. Végre a' mostani Kormány-
 szék felállott. Mitsoda dolgok nem történtek
 azólta! Hány ártatlan ember vére ki nem onta-
 tott vólna 1789-től fogva, ha ezen Kormány-
 szék igazgatta vólna a' Respublikát. Siessetek
 törvény hozók, az Ő Szentségével megállított
 egygyezést, törvénnyé tenni, 's ez által, nem
 tsak a' más Nemzetekkel való békességet, hanem
 a' lelki esméretnek szabadságát helyre állítani. —

Sokszor van olyan idő, mellyben egész Nemzetek a' veszedelmes vélekedések szélvesztétől hanyattatnak, 's köztök az igazság homájba borúl. Tsak ugyan vagy elébb, vagy utóbb kivergődnek azok a' hibák közzül, a' mikor könyves szemekkel tekintenek vissza azon szomorú idökre, mellyeken keresztül mentek, más részről pedig áldják azon szempillantást, mellyben az igazság által mintegy újjá születettek.

Párisból Aprilis 12-dikén. Egy 90 ezten-dös tiszteletre méltó öreg polgár tétetett virág vasárnapján, Kárdinális Caprara, sok Papok, 's más rendü emberek jelen létében Párisi Ersekké. Hasonló Papi méltóságra emeltettek Cambaceres a' második Konzul testvérje, Bernir, Pance mont, Abbé Rochemors, 's Dampier.

Anglia.

Londonból Aprilis 6-dikán. Addington a' közelebb múlt Gyűlésben pontról pontra elei beterjesztette az alsó Háznak azon summát, mellynek kimunkálódásáról, ölzve szedéséről való gondoskodást, a' Parlamentom tagjai magokra vállalták. Mintegy negyedfél millió font sterlingből álló summa még az, melly a' már meghatározottat, 's az alsó háztól is helybe hagyott költsön felveendő pénzből ki nem telik; mellyre nézve Addington, a' serfözökre, inasokra, posta kotsikra 's a' t. vetett adó által akart a' Kaszsa állapotján segíteni, erről való vélekedését az alsó Ház tagjai eleibe terjesztette; melly, ámbár Whitread kikölt is ellene, tsak ugyan helybe-hagyódott.

Londonból Aprilis 7-dikén. Minden itt lévő hadi foglyok' száma körül belől 14000-re megy, kik minden órán vízfza fognak hazájokba botsáttatni. A' múlt hónap 29 dikén polgár Otto Londonban lévő Frantzia Követ, következendő értelmű proclamatiót tett az Angliában lévő Fr. foglyokra nézve közönségesé. „Polgár társaim, mennél hamarébb tudotokra akarom adni, hogy a' békesseg megkészült, 's ti nem sokára hazátokba fogtok botsáttatni. Ma hónap meglátjátok Feleségeiteket, gyermekeiteket, barátitokat. A' Frantzia Nemzetet, mellyet úgy hagyatok-el, hogy az egygyet nem értés miatt belsőképpen emészttete magát, egy bölts, mérséklett Kormányozás alatt fogjátok találni. Ismét virágoznak ott a' mesterségek, és a' törvények. Arra kérlek benneteket, hogy ezen hártelen hallott 's benneteket magatokon kívül ragadó öröm által, semmi rendetlenséget ne kövessetek-el. Ha még olyanok találkoznának köztetek, kiket a' több esztendőig tartott fogság sem vehetett-el a' részre hajlásról: azok tudják-meg, hogy a' Frantzia Respublikában nem uralkodik többé, a' részre hajlás lelke. A' mozdúlhatatlan lábon álló Kormányfészék megútál minden alatsony indulatokat. Hagyjátok hátra, hofzfú fogságtoknak érzését lántzaitokkal egygyütt. Szenvedéseitek, mellyeken keresztül mentetek, elválhatatlanok voltak a' hadtól. Az Anglus Nemzet, melly barátunká lett, szinte úgy sajnálja azokat, mint ti. Mihelyt a' békesseg meg-erősítődött, mingyárt 6000-ret küldött vízfza, fogoly tártaitok közül, minden tsere nélkül — — 's a' t.

Amérikai egyesült Státusok.

Philadelphiából Febr. 25-dikén. A' múlt hónap 2-dikán (még Januarius 2 dikán) több még pallérozatlan Amérikai Nemzetek Fejei mentek Waschingtonba az egyesült Amérikai Státusok Elöl-ülőjéhez Jeffersonhoz. Egygyik közülök, kinek a' neve Pottavottamavólt, így szólította-meg a' nevezett Elöl-ülöt, „ Atyánk! Figyelmezz gyermekeidre. A' te gyermekeid (t. i. ök) bődögök, hogy a' nagy lélek nékik megengedte, hogy ma te veled beszéljenek. Atyánk! a' Te gyermekeid megszé-útaztak, 's örülnek, hogy téged a' 16 Nép (Státusok) Tanácsában láthatnak. Atyánk! mi valamit akarunk veled közleni, melly fontos dolog a' te gyermekeidre, a' veres színű Nemzetre (ök magok réz színűek), 's te reád nézve: mivel mind a' kettőt a' nagy lélek teremtette. A' te gyermekeid azt kívánják, hogy ő köztök, 's a' fejer nép közt a' barátság feltartasson. A' mi Atyánk fia, a' kis gerlitze (így hívták a' vele lévő társát) elmondja mingyárt a' mi kívánságunkat.

Az említett gerlitze, a' többek közt így szólott. „ Atyánk! ez előtt 6 esztendővel ment véghez egy megegyezés az egyesült Amérikai tartományok Elöl-ülője, 's a' te fijdai a' veres színű nép között. Ezt az egygyezést sokan nem tartották-meg, 's roszszúl értették. A' fejer emberek megfészkeltek magokat a' meghatározott lineán kívül, 's szántó földet vettek, a' mi nem illett volna. A' Grenvillei alkúfzerént, a' te gyermekeidnek az az ígélet tétetett, hogy ök a' Fejer emberektől portékákat, 's esztendőnként bizonyos summa pénzt nyernek. De,

Atyánk! a' portékát úgy kapjuk, hogy már akkor elromlott; az egygyesült tartományok még 1800-ra is 100 tallérral adósok; 's nem adtak egynehány lovat, mellyet ígértek. Kérünk téged Atyánk! adjál nekünk e kéket, 's más szerzőségeket, 's egy kovátsot, a' ki megtudja igazítani. De, Atyánk! semmi se lefesz minden igyekezetünkéből, ha tsak a' most öszve gyűlt nagy tanács azt nem rendeli, hogy semmi féle ember se merjen pályinkát, vagy erős italt veres színű Társainak eladni. Atyánk! ezen méregnek, a' közinkbe való béhozása megvan nálunk tiltva, de a' városainkban nints, a' hol vadászfizaink, ezen méregért oda adják, nem tsak bundájokat, hanem még azt is a' min fekszenek, 's mezítelenen térnek vízszá famíliájokhoz. Atyánk! a' te gyermekéid szorgalmatosok; hanem ennek az ártalmas méregnek a' béhozása azt okozza, hogy szegények legyenek. A' te gyermekeid nem tudnak még úgy magokon uralkodni, mint ti. Midőn a' mi Fejér atyánkfiái legelőször hozzánk jöttek, számosak, 's bődögök voltak a' mi Eleink: de azóta, mióta a' Fejér néppel társalkodunk, 's mióta azt az ártalmas mérget béhozták hozzánk, kevesen vagyunk, 's nem vagyunk olyan bődögök." — Így beszélt rendszerezéért még a' pállérozatlan ember, ki, a' mint egy Tűdős fejezi ki magát, a' kultúrának harmadik gráditsán van. Gondolatit úgy jelenti ki, a' mint indulatai ösztönözik.

Har mad sz o r i T ű d ő s í t á s.

Méltóságos Gróf Tólnai Festetics György Úr Ő Nagysága Keszthelyi Gazdagságbéli Fő Igazgató széke, tellyesíteni kívánván azon számos mezei, 's a' gyapjú nemesítésére törekedő

érdemes Gazdáknak gyakor kéréseket, a' kik több esztendőktől fogva most tisztelt Gróf Úrnak nyájjaiból szembe tűnő előmenetellel selyem-szőrű kosokat vásárlani szoktak, de sokszor vagy kivánt számú kosokat nem kaphattak, vagy többször mások által megelőztétvén, azok nélkül maradni, és üressen vizsgálva tért ki kéntelenítették, más részről pedig azoknak igyekezetét, a' kik távolabb lévő helyekről kevesebb számú kosokat felette nagy költség nélkül nem hozathatnak, elő segíteni óhajtván: olly intézeteket tett, hogy többször tisztelt Gróf Úrnak ezen T. N. Szala Vármegyében helyhez tetett Keszthelyi Uradalomban, a' leg finomabb szőrű selyem, és űzésre leg-alkalmasabb kosoknak száma annyira megszáporítottasson, hogy nem csak azon esmérős, és jeles Személyeknek kívánságok teljesíttessen, kik már a' kosoknak jeles voltokról, 's a' gyapjú finomságáról tökéletesen megvagyának győzötetve, hanem mások is, ha annak idejében magokat jelenteni fogják, egész meglegedésig azokban részeltethessenek. Tudtára adatik azért a' nevezett Gazdaságbéli Fő Igazgató szék által a' Nemes Publikumnak, hogy az illyetén kosoknak darabját tizen öt, az az 15 Rh. forintokért, ennek-utánna minden esztendőben Julius 1 ső napjától fogva, utolsó Septemberig ezen T. N. Szala Vármegyében fekvő Keszthelyi Uradalom, úgy Keszthelyi mező Városába lakó Tisztartójától itt helybe válogatva, és annyi számot, a' mennyire kinek kinek szüksége lészén, a' gyapjút nemesíteni kívánó Gazdák megszerezhetik. Költ Keszthelyen 13-dik Aprilisben 1802.

M. G. Tólnai Festetics György Úr Ő
Nagysága Uradalmainak Directiója által.